

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ В. В. Кобильник

_____ 2020 р.

ПРОГРАМА
навчальної педагогічної практики
підготовки бакалавра
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта
з додатковою спеціальністю Початкова освіта / Спеціальна освіта
(Логопедія)

Шифр дисципліни за навчальним планом **ПП 17.01**

2020-2021 навчальний рік

Розробники програми: Ватаманюк Г. П. – кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та методик дошкільної освіти;
Демчик К. І - кандидат педагогічних наук, старший
викладач кафедри теорії та методик дошкільної освіти.

Затверджено на засіданні кафедри теорії та методик дошкільної освіти

Протокол № 7 від 27 серпня 2020 року

Завідувач кафедри _____ Т.Й.Бабюк

27 серпня 2020 року

Схвалено науково-методичною радою педагогічного факультету

Голова науково-методичної
ради факультету _____ Н.В.Бахмат

Протокол № 7 від 27 серпня 2020 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Практика є невід'ємною складовою системи професійної підготовки педагога. Саме педагогічна практика забезпечує фундамент для формування основних педагогічних умінь та навичок майбутніх вихователів. Головною метою практичної підготовки студентів є сприяння вихованню професійних якостей і психічних властивостей особистості майбутнього фахівця, формування в студента інтересу до обраної професії. Під час педагогічної практики студент-практикант, спираючись на зразки методичних матеріалів та використовуючи настанови методиста, оволодіває основами конструктивно-планувальних, комунікативно-навчальних, організаційних, дослідницьких умінь. **Навчальна педагогічна практика** є важливим елементом у системі безперервної педагогічної практики майбутніх педагогів. Цей вид практики сприяє ознайомленню студентів з функціями вихователя закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО) на найвідповідальнішому етапі його професійної діяльності, особливостями організації освітньо-виховної роботи в групах раннього віку.

Мета практики – формування уявлень про сучасний ЗДО, його структуру, функції, матеріальну базу; ознайомлення з обов'язками вихователя як головного суб'єкта виховного процесу в ЗДО; закріплення теоретичних знань про вікові особливості дітей раннього віку й формування первинних умінь організувати освітньо-виховний процес у групах раннього віку.

Завдання практики:

- поглиблення теоретичних знань студентів про вікові особливості дітей раннього віку й специфіку педагогічної роботи з ними;
- ознайомлення з особливостями організації педагогічного процесу в ЗДО;
- посильна участь в організації режимних процесів у групах раннього віку, набуття первинних умінь роботи з маленькими дітьми.

База практики: усі типи закладів дошкільної освіти (ясла, ясла-садок, дитячий садок, будинок дитини, центр розвитку дитини, компенсуючого та комбінованого типу).

Академічна характеристика практики

<i>Параметри</i>	<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта з додатковою спеціальністю Початкова освіта / Спеціальна освіта (Логопедія)	012 Дошкільна освіта за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта з додатковою спеціальністю Початкова освіта / Спеціальна освіта (Логопедія)
Характер	Нормативна. Дисципліна професійної підготовки	Нормативна. Дисципліна професійної підготовки

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр	Бакалавр
Рік навчання	2-й	2-й
Семестр	4-ий	4-ий
Тривалість практики	4 тижні	4 тижні
Терміни	08.02. – 05.03 / 2021р.	01.02. – 26.02 / 2021р.
Кількість кредитів ECTS	6	6
Кількість годин	180	180
Вид підсумкового контролю	Залік	Залік
Відповідальні кафедри	Кафедра теорії та методик дошкільної освіти; Кафедра психології освіти	Кафедра теорії та методик дошкільної освіти; Кафедра психології освіти
База практики	Заклади дошкільної освіти усіх типів м. Кам'янця-Подільського.	Заклади дошкільної освіти та освітні комплекси типів «заклад дошкільної освіти – загальноосвітній навчальний заклад», «загальноосвітній навчальний заклад – заклад дошкільної освіти» міста Кам'янця Подільського та України
Присвоєна кваліфікація	Бакалавр дошкільної освіти. Вихователь дітей раннього і дошкільного віку. Вчитель початкової школи / Бакалавр дошкільної освіти. Вихователь дітей раннього і дошкільного віку. Асистент вчителя-логопеда	Бакалавр дошкільної освіти. Вихователь дітей раннього і дошкільного віку. Вчитель початкової школи / Бакалавр дошкільної освіти. Вихователь дітей раннього і дошкільного віку. Асистент вчителя-логопеда

Умови проходження практики:

1. Основними теоретичними курсами, які готують студентів до цього виду педагогічної практики, є «Вступ до спеціальності», «Педагогіка загальна», «Психологія», «Педагогіка дошкільна», «Психологія дитяча».
2. Організація практики викладачами педагогічних та психологічних дисциплін, фахових методик починається із настановної конференції, на якій вони проводять інструктаж щодо її організації, ведення й оформлення документації, інструктаж з безпеки життєдіяльності під час перебування на практиці.
3. Для проходження практики академічна група студентів розподіляється на підгрупи з 4-5 осіб, які направляються у ЗДО для роботи з дітьми *раннього віку*.

4. Обов'язковою умовою допуску студента до проходження педпрактики є проходження ним медичного огляду та відповідне оформлення медичної книжки.
5. За кожною підгрупою студентів закріплюються методисти: викладачі кафедри теорії та методик дошкільної освіти та викладач кафедри психології освіти. Методисти (керівник практики) пропонують студентам завдання для активного спостереження за освітньо-виховним процесом, контролюють та аналізують проведення студентами самостійних видів роботи з дітьми, перевіряють записи (результати спостережень) у щоденнику.
6. Щоденно студенти повинні знаходитися в ЗДО 6 годин. Згідно з розкладом режимних процесів, у першій половині дня студент виконує завдання практики з 8⁰⁰ до 14⁰⁰, у другій половині дня – з 12⁰⁰ до 18⁰⁰.
7. Зміст роботи студента на кожен день планується відповідно до визначеного програмою обов'язкового плану (подано нижче).

Важливою умовою проходження практики є вивчення студентом нормативно-правових документів, які регламентують діяльність закладу та інструктивних матеріалів щодо безпеки життєдіяльності дітей в умовах ЗДО (див. додаток 5).

2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ: основні професійно-методичні вміння і компетентності студента-практиканта

Для роботи у ЗДО студент-практикант повинен володіти конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаторськими, розвивально-виховними та дослідницькими вміннями.

Конструктивно-планувальні вміння:

- планувати спостереження за процесом адаптації дітей раннього віку до освітнього процесу в ЗДО: ставити мету, цілеспрямовано обирати засоби, методи і прийоми організації освітньо-виховного процесу;
- складати календарний план освітньо-виховної роботи;
- планувати режимні процеси;
- складати комплекси вправ ранкової гімнастики та гімнастики пробудження;
- узагальнювати результати практики та оформляти звітну документацію відповідно до вимог програми.

Комунікативно-навчальні вміння:

- підтримувати загальнонавчальні контакти «вихователь-дитина», «дитина-вихователь», «дитина-дитина», «вихователь-батьки», «батьки-вихователь»;
- проводити консультації для батьків щодо адаптації дітей до умов ЗДО;
- визначати об'єкти контролю за різними видами діяльності дітей з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей;
- помічати, аналізувати (визначати характер складності) та виправляти помилки в ході освітнього процесу ЗДО.

Організаторські вміння:

- забезпечувати виконання індивідуального плану проходження практики;
- поєднувати різні форми роботи з дітьми раннього віку в період адаптації до умов освітнього процесу ЗДО;
- проводити усі режимні моменти й різні види ігор з дітьми раннього віку;
- визначати доцільність методів і прийомів та використовувати їх для адаптації молодших дошкільників до ЗДО.

Розвивально-виховні вміння:

- з позицій особистісно-орієнтованої моделі дошкільної освіти реалізовувати завдання Базового компоненту дошкільної освіти під час режимних процесів ЗДО, свят і розваг;
- формувати та розвивати різні сфери особистості дітей раннього віку (інтелектуальну, емоційну, пізнавальну);
- формувати базові якості та особистісні риси дитини раннього віку – духовну, морально-етичну, художньо-естетичну, патріотичну, фізичну, трудову тощо.

Дослідницькі вміння:

- вивчати стан адаптації дітей раннього віку до умов освітньо-виховного процесу ЗДО;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід педагогів ЗДО;
- здійснювати методичний аналіз розвивального середовища групи та освітньо-методичного забезпечення ЗДО;
- здійснювати порівняльний аналіз режиму роботи груп раннього і молодшого дошкільного віку;
- спостерігати за організацією роботи в освітньо-розвивальному середовищі ЗДО і групової кімнати;
- проводити психолого-педагогічне спостереження за дитиною та узагальнювати результати спостереження.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент має володіти такими **компетентностями:**

Загальні:

- *комунікативна* – здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів;
- *етична* – здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики;

- *соціокультурна* – здатність застосовувати знання, пов’язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції педагога. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей;
- *міжособистісної взаємодії* – здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, дітками та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов’язань;
- *адаптивна* – здатність до адаптації в професійно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають навчання, розвиток і виховання дітей раннього, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією закладу освіти й колегами.

Фахові компетентності:

- *психологічна* – здатність до розвитку дітей раннього віку як суб’єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку;
- *педагогічна* – здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в групах раннього віку; виконання програмових завдань, які стосуються раннього віку;
- *професійно-комунікативна* – здатність застосовувати знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з педагогами, дітьми та їхніми батьками.

3. ОБОВ’ЯЗКИ ТА ПРАВА СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Студент-практикант зобов’язаний:

- здійснювати свою роботу у відповідності до вимог Статуту ЗДО – бази практики;
- виконувати розпорядження керівників практики (від фахової кафедри і ЗДО);
- здійснювати усі види діяльності, передбачені програмою практики в групах раннього віку, перспективним плануванням ЗДО та індивідуальним планом проходження практики;

- дотримуватися правил виробничої дисципліни, морально-етичних норм спілкування з адміністрацією ЗДО, вихователями, дітьми та їхніми батьками, керівниками з фаху;
- дотримуватися правил техніки безпеки, заходів охорони здоров'я та збереження життя дошкільників;
- дотримуватися принципу гуманності в проведенні режимних процесів й освітньо-виховної роботи.

Під час проходження виробничої педагогічної практики в ЗДО студент-практикант має **право**:

- вносити свої пропозиції щодо вдосконалення режимних процесів та освітнього процесу ЗДО;
- користуватись наочними посібниками, освітньо-методичним забезпеченням групи та методичного кабінету ЗДО.

Студент, який має академічну заборгованість, до проходження навчальної педагогічної практики в ЗДО **не допускається**. У разі невиконання ним завдань програми практики з поважних причин, розпорядженням університету дозволяється проходження практики до кінця освітнього семестру без відриву від занять в університеті.

4. ПРАВА Й ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ

Керівник (методист з фаху) навчальної педагогічної практики має **право**:

- постійно відвідувати ЗДО з метою контролю за виконанням студентами завдань практики;
- перевіряти наявність та систематичність ведення поточної документації (щоденника практики, планування режимних процесів групи);
- ознайомитися з нормативно-правовою документацією ЗДО і навчально-методичними посібниками групи дітей раннього віку;
- вести облік відвідування студентами-практикантами ЗДО – бази практики;
- вказувати на недоліки, давати методичні рекомендації та висловлювати побажання щодо освітньої діяльності практиканта в ЗДО;
- відвідувати, аналізувати й оцінювати залікові форми роботи, проведені студентами;
- брати участь у роботі комісії при підведенні підсумків навчальної педагогічної практики та вносити пропозиції щодо оцінювання результатів роботи студентів-практикантів;
- пропонувати кандидатуру студента для участі у конкурсі на кращого студента-практиканта.

Керівник (методист) навчальної педагогічної практики **зобов'язаний**:

- створити належні умови для проходження студентами означеного виду практики й оформлення необхідної документації;

- надавати консультації та допомагати студентам-практикантам у розв'язанні проблем, які виникатимуть під час проходження навчальної педагогічної практики в ЗДО;
- відвідувати та оцінювати залікові форми роботи, проведені студентами-практикантами;
- консультувати студентів-практикантів у складанні конспектів занять, сценаріїв свят і розваг, форм роботи з батьками дітей раннього віку;
- контролювати ставлення практикантів до завдань практики та їх виконання;
- перевіряти всі види робіт, передбачені програмою навчальної педагогічної практики в ЗДО.

5. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Робота студента під час практики полягає у виконанні завдань, передбачених індивідуальним планом відповідно до програми:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої і другої половини дня (додаток 3).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (дидактичні й рухливі ігри, розповідання казок, потішок і забавлянок, спів колискових, усі режимні процеси) під керівництвом вихователя та методиста вишу – 2-2,5 години в день.
3. Виконання визначеного програмою завдання, розрахованого на кожен день практики, що оформляється на окремих аркушах і додається до звітної документації.
4. Фіксація й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка й оформлення звітних матеріалів.

Навчальна педагогічна практика передбачає роботу за змістовими модулями

Змістовий модуль 1. Організаційна робота

1. Участь у настановній і звітній конференціях.
2. Ознайомлення з умовами виховання та навчання дітей раннього віку в в ЗДО- базі практики (розвивальним середовищем закладу і групи) з організаційно-методичними аспектами його роботи (бесіди з адміністрацією – завідувачем і методистом стосовно нормативно-правової бази, що регламентує діяльність, режиму роботи закладу, напрямів освітньої діяльності, основною документацією).
3. Знайомство з вихователями групи, дітьми та їхніми батьками, вузькими спеціалістами.
4. Ознайомлення з правилами ведення та оформлення документації вікової групи, перспективним й календарним плануванням вихователів.
5. Складання індивідуального плану проходження практики та графіка проведення залікових режимних процесів;

Змістовий модуль 2. Освітньо-виховна діяльність

1. Виконання обов'язків вихователя у закріпленій групі дітей раннього віку кожного дня упродовж 2-2,5 годин:
  - підготовка та проведення режимних процесів у першу й другу половину дня (гімнастики, прогулянки, спостереження, санітарно-гігієнічні навички);
  - заняття в осередках (малювання, розглядання ілюстрацій дитячих книг, розповідання казок тощо);
  - здійснення індивідуально-диференційованого підходу у навчанні та вихованні малюків, проведення індивідуальної роботи з дітьми, створення емоційно-позитивної атмосфери педагогічного спілкування.
2. Участь в освітньо-виховних заходах групи й закладу (виконання посильних ролей під час свят і розваг, моделювання й реалізація сюрпризних моментів, виготовлення ігрових атрибутів, декорацій тощо).
3. Робота з методичною літературою, аналіз отриманої інформації, адаптування її до рівня розвитку дітей групи, розроблення і виготовлення дидактичних матеріалів, наочних посібників.
4. Робота з батьками вихованців – проведення консультацій та бесід, відвідування дітей вдома разом із вихователем, поновлення матеріалів батьківського куточка тощо.
5. Спостереження й аналіз відвіданих занять вихователів і вузьких спеціалістів.
  6. Підготовка і проведення розваги для малюків чи свята (за допомогою вихователя і вузьких спеціалістів).

Змістовий модуль 3. Дослідницько-творча діяльність

1. Спостереження за педагогічними процесом у ЗДО, діяльністю його учасників (дітей, педагогів, батьків).
2. Психолого-педагогічне спостереження за 1 дитиною (завдання з психології), опис результатів, формулювання висновків.
3. Моделювання розвивального середовища для дітей раннього віку: у приміщенні (групова кімната, осередки у ній та їх наповнюваність, наявність і оснащення зал різного спрямування тощо, кабінетів, фітобару тощо) і на вулиці (ігровий майданчик, город, куточок лісу і саду тощо) майданчику. В описі моделі відтворити своє творче бачення розвивального середовища для дітей раннього віку. Форма моделі – довільна (схема, таблиця, опис по розділах, слайдова презентація конкретних об'єктів, відеосюжет тощо).
4. Виготовлення й демонстрація-захист дидактичного посібника для дітей раннього віку, спрямованого на сенсорний розвиток. При цьому враховуємо: відповідність віку, актуальність даного спрямування для цього віку, чіткість формулювання мети використання, поліфункціональність, естетичність і якість презентації).

5. Підведення підсумків практики, формулювання висновків, пропозицій. Оформлення звітної документації. Написання звіту.

Завдання, змістових модулів рівномірно розподіляються упродовж періоду проходження практики студентами з поступовим ускладненням. На виконання одного завдання дається 2 дні.

Щоденний розподіл завдань практики

Дні 1–2

Мета: ознайомлення із ЗДО, який є базою практики, групою.

Завдання:

1. Знайомство з адміністрацією дошкільного освітнього закладу, його структурою. Відображення цього етапу практики в щоденнику за схемою:

- штатний розпис, кількість і наповнюваність груп, режим роботи, режим харчування;
- реалізація вікового принципу в організації життя і діяльності дітей в установі.

2. Знайомство з вихователем, дітьми групи раннього віку. Запис у щоденнику даних про вихователя (прізвище, ім'я, по батькові, освіта, стаж роботи), списку дітей, режиму роботи групи.

3.

Дні 3–4

Мета: ознайомлення з розвивальним предметним середовищем ЗДО.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (*додаток 3*).

2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.

3. Виконання визначеного програмою завдання.

Ознайомлення з розвивальним предметним середовищем ЗДО

у послідовності:

1. методичний кабінет, його наповнюваність, зокрема й матеріалами, необхідними для організації життєдіяльності дітей 2-4-річного віку;
2. спортивна та музична зали, басейн;
3. допоміжні приміщення (медичний кабінет, кабінет фізпроцедур, пральня, кухня тощо)
4. групове приміщення та його обладнання;
5. ділянка ЗДО та групи.

Аналізуючи предметно-просторове середовище ЗДО, зробіть висновок про те, чи реалізуються у ньому принципи побудови розвивального середовища, які спрямовані на всебічний розвиток дитини, збереження її здоров'я.

Сфотографуйте окремі фрагменти оформлення групового приміщення, ділянки групи, які, на ваш погляд, найбільшою мірою відповідають вимогам до організації життєдіяльності дітей раннього віку.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка звітних матеріалів.
- 6.

Дні 5–6

Мета: ознайомлення з документацією, яку оформляє вихователь групи раннього віку, вивчення видів обов'язкового планування роботи в ЗДО.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (*додаток 3*).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.
3. Виконання визначеного програмою завдання.

Основні документи й плани групи дітей раннього віку

Ознайомтеся з наявною у групі документацією і плануванням. Скопіюйте її. За завданням викладача-методиста самостійно складіть плани певних видів роботи.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка звітних матеріалів.

Дні 7–8

Мета: ознайомлення з режимом роботи групи раннього віку.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (*додаток 3*).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.
3. Виконання визначеного програмою завдання.

Порівняльний аналіз режимів роботи першої та другої молодших груп

Перепишіть режим роботи першої та другої молодших груп. Зробіть його порівняльний аналіз, визначте відповідність віковим особливостям дітей.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка звітних матеріалів.

Дні 9–10

Мета: вивчення освітньо-методичного забезпечення виховного процесу в групі раннього віку.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (*додаток 3*).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.
3. Виконання визначеного програмою завдання.

Вивчення освітньо-методичного забезпечення виховного процесу в групі раннього віку

Проаналізуйте наочні посібники, які найчастіше використовуються в практиці роботи вихователя.

Виготуйте аналоги тих, які, на ваш погляд, є найбільш вдалими. Складіть інструкцію для їх використання.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка звітних матеріалів.

Дні 11–12

Мета: спостереження за організацією самостійної діяльності дітей раннього віку.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (*додаток 3*).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.
3. Виконання визначеного програмою завдання.

Спостереження за організацією самостійної діяльності дітей раннього віку

Оберіть одну дитину для спостереження за її діяльністю.

У процесі аналізу акцентуйте увагу на таких проблемах організації самостійної діяльності дітей раннього віку:

- значення правильно організованої самостійної діяльності дітей;
- види діяльності дітей на другому та третьому році дітей у дошкільному освітньому закладі;
- умови, необхідні для організації самостійної діяльності дитини;
- прийоми керівництва самостійною діяльністю дітей.

Складіть власні завдання для самостійної діяльності дитини, за якою ведеться спостереження. Опишіть результати проведеної роботи.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка звітних матеріалів.

Дні 13–14

Мета: спостереження й організація ігрової діяльності дітей.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (*додаток 3*).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.
3. Виконання визначеного програмою завдання.

Спостереження й організація ігрової діяльності дітей

Проаналізуйте спостереження за ігровою діяльністю дітей, користуючись схемою:

- види ігрової діяльності дітей на другому та третьому році дітей у дошкільному освітньому закладі;
- умови, необхідні для організації ігрової діяльності дитини;

- особливості організації предметно-ігрового середовища для дітей другого й третього року життя;
- прийоми керівництва ігровою діяльністю дітей.

Складіть власні ігри й проведіть їх у групі. Опишіть результати проведеної роботи.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка звітних матеріалів.

Дні 15 – 16

Мета: здоров'язберігальне спрямування роботи ЗДО.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (додаток 3).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.
3. Виконання визначеного програмою завдання.

Здоров'язберігальне спрямування роботи ЗДО

Проаналізуйте здоров'язберігальне середовище групи, садка (гігієнічні умови життя і діяльності, організація раціонального харчування, сну, перебування на свіжому повітрі), а також засоби активного впливу на організм дитини (загартувальні процедури, спеціальні фізичні вправи, гігієнічна гімнастика, режим дня тощо).

Розробіть і проведіть у групі систему фізичних вправ для дітей раннього віку.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику, її аналіз.
5. Підготовка звітних матеріалів.

Дні 17 – 18

Мета: спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього віку.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (додаток 3).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.
3. Виконання визначеного програмою завдання, розрахованого на два дні практики.

Спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього віку

Проаналізуйте спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок, користуючись схемою:

- умови формування культурно-гігієнічних навичок;
- культурно-гігієнічні навички, сформовані в дітей другого й третього року життя;
- прийоми формування культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього віку, які використовує вихователь групи, допоміжний персонал.

Складіть власну систему ігрових завдань для формування культурно-гігієнічних навичок, проведіть їх у групі. Опишіть результати проведеної роботи.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка звітних матеріалів.

Дні 19 – 20

Мета: спостереження за взаємодією сім'ї й дошкільного закладу у вихованні дітей; узагальнення та оформлення отриманої інформації.

Завдання:

1. Спостереження за роботою вихователя й діяльністю дітей упродовж першої чи другої половини дня (*додаток 3*).
2. Самостійна робота з дітьми в ролі вихователя (під керівництвом вихователя групи) – 2 – 2,5 години.
3. Виконання визначеного програмою завдання.

Спостереження за взаємодією сім'ї і дошкільного закладу у вихованні дітей

Ознайомтеся з документами, які регламентують роботу ЗДО з сім'єю. Проаналізуйте, які форми роботи ЗДО із родиною найчастіше використовуються в практиці виховання дітей раннього віку (колективні, індивідуальні, наочно-інформаційні). Візьміть участь у заході, організованому вихователем із залученням батьків. Сценарій заходу додайте до звітної документації.

4. Фіксування й аналіз виконаної роботи в щоденнику.
5. Підготовка звітних матеріалів.
6. Доопрацювання визначених програмою завдань.
7. Оформлення звітної документації (оцінювання адміністрацією ЗДО, виставлення печаток).

Наприкінці практики студенти беруть участь у педагогічній раді ЗДО (чи виробничій нараді), присвяченій обговоренню підсумків *«Освітньої педагогічної практики»* та подають матеріали практики до розгляду й оцінювання керівникам практики.

6. ПЕРЕЛІК ЗВІТНИХ МАТЕРІАЛІВ

По завершенню практики студенти-практиканти повинні оформити таку *звітну документацію*:

1. Щоденник психолого-педагогічних спостережень з практики, який оформляється у зошиті формату А4 відповідно до вимог, викладених у *додатку 3*.
2. Щоденник практики (формат А5), у якому обов'язково повинні бути заповнені:
  - календарний графік проходження практики (затверджений підписами керівників від університету та ЗДО);
  - робочі записи під час практики;
  - відгук і оцінка роботи студента на практиці (написаний вихователем, підписаний директором ЗДО та засвідченим печаткою ЗДО) (*додаток 2*);
3. Звіт про навчальну педагогічну практику (*додаток 4.1.-4.2*).
4. Матеріали спостережень:

1. характеристика розвивального предметного середовища ЗДО (*опис у друкованому чи рукописному вигляді, а також фотографії осередків розвивального середовища*);
2. основні документи (*перспективне та календарне планування, картка розсаджування дітей, циклограма ігор тощо*) організації освітньо-виховного процесу в групі дітей раннього віку;
3. порівняльний аналіз режиму роботи першої та другої молодших груп (*можна оформити у вигляді таблиці*);
4. аналіз спостережень і організація самостійної діяльності дітей раннього віку;
5. спостереження й організація ігрової діяльності дітей;
6. аналіз здоров'язберігаючого спрямування роботи ЗДО, система фізичних вправ;
7. аналіз спостережень за взаємодією сім'ї й ЗДО у вихованні дітей (*консультації, «круглі столи», анкетування тощо; сценарій свята*);
8. аналіз спостережень за процесом формування культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього віку;
9. освітньо-методичне забезпечення виховного процесу в групі раннього віку (*додається один посібник з розвитку сенсорики, виготовлений власноруч*);
10. завдання з психології дитячої (*вкласти у окремий файл*).

Матеріали спостережень оформляються на аркушах паперу формату А4 у друкованому вигляді за такими **вимогами**: шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5, усі поля по 2 см.

Уся звітна документація складається у паперову папку із зав'язками, зверху наклеюється титульна сторінка (*додаток 1.1*), а всередині, на зворотному боці верху папки приклеюється картка оцінювання практики студента (*додаток 1.2*).

Завдання з дитячої психології розробляється викладачами кафедри психології освіти й подається студентам на настановній конференції. Під час проходження практики студенти виконують завдання та здають його із звітною документацією для перевірки керівникам від кафедри психології освіти.

Готова документація здається керівникові практики на перевірку наступного робочого дня після завершення практики. За невчасну здачу документації студент отримуватиме штрафні бали.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Підсумкову оцінку за практику студент одержить після виконання всіх змістових модулів практики, яка оцінюється в 100-бальній системі за такими критеріями:

90-100 балів – А (зараховано)

1. *Щоденник* оформлено відповідно до поданого у програмі та методичних рекомендаціях зразка, містить щоденну фіксацію виконаної роботи. Зміст записів відповідає сформульованій у програмі практики темі спостережень, розкриває визначені у ній завдання, відображає види діяльності вихователя.

2. *Аналіз режимних процесів та занять*, поданий у щоденнику, відповідає поданим у програмі практики завданням і вимогам, а також відображає закріплення теоретичних знань про вікові особливості дітей раннього віку й процес формування у студента первинних умінь організувати освітньо-виховний процес у групах раннього віку, оволодіння ним основами конструктивно-планувальних, комунікативно-навчальних, організаційних та дослідницьких умінь.
3. *Дидактичні матеріали* (розробки фізичних вправ для дітей раннього віку, сценарій заходу, організованого вихователем із залученням батьків дітей раннього віку, комплекти рухливих ігор тощо), складені згідно з вимогами до дидактичного матеріалу такого типу, охайно і грамотно написані від руки або надруковані.

82-89 балів – В (зараховано)

1. *Щоденник* оформлений відповідно до поданого зразка, у ньому зафіксована робота, яка виконувалася кожного дня відповідно до визначених програмою теми та завдань.
2. У змісті *аналізів режимних процесів та занять* перелічено всі їхні структурні елементи, однак не скрізь висловлені власні міркування з приводу тих чи інших дій вихователя.
3. Наявний повний перелік звітних матеріалів, але у поданих *дидактичних матеріалах* є незначні відхилення від вимог до їх оформлення.

75-81 бал – С (зараховано)

1. Оформлення *щоденника* відповідає вимогам, сформульованим у програмі, записи про виконану роботу достатньою мірою розкривають зміст програмних завдань.
2. *Аналіз режимних процесів та занять* здійснено за пропонованою схемою, однак у них не відображена особливість організації виховного процесу в групах раннього віку, не достатньо власних міркувань з приводу доцільності чи відсутності окремих видів роботи, зумовлених специфікою груп раннього віку.
3. Наявний повний перелік звітних матеріалів, але у поданих *дидактичних матеріалах* є незначні відхилення від вимог до їх оформлення.

67-74 бали – D (зараховано)

1. У оформленні *щоденника* не витримані всі вимоги структури його оформлення, записи щоденних спостережень поверхові та занадто стислі.
2. *Аналіз режимних процесів та занять* зводиться лише до констатації їх структурних елементів, відсутні власні міркування з приводу доцільності чи відсутності окремих видів роботи, зумовлених специфікою роботи в групах раннього віку.
3. Зібраний студентом-практикантом *дидактичний матеріал* відповідає переліку, визначеному програмою; однак у оформленні окремих матеріалів допущено відхилення від вимог, мовні та мовленнєві помилки.

60-66 балів – E (зараховано)

1. *Щоденник* спостережень свідчить, що студент не пропустив жодного дня практики, дотримувався програмних вимог. Однак записи, зроблені у

щоденнику, демонструють часткове або повне невиконання того чи іншого завдання, хоча й відображають усі аспекти діяльності вихователя.

- У звітній документації є всі дидактичні матеріали, але у їхньому оформленні наявні порушення вимог, трапляються мовні та мовленнєві помилки.

35-59 балів – FX (не зараховано з можливістю доопрацювання звітних матеріалів і приведення їх у відповідність до вимог програми)

- Студент-практикант має пропуски у відвідуванні занять та режимних процесів групи раннього віку, про що свідчить відсутність записів у щоденнику. Записи, наявні у щоденнику, мають поверховий та занадто стислий характер, вони не розкривають визначених програмою завдань.
- Дидактичні матеріали подані у вигляді ксерокопій.

34 бали і менше – F (не зараховано з можливістю повторного проходження практики за індивідуальною програмою)

- Студент-практикант за певних причин не відвідував практику, не допущений до захисту з можливістю повторного проходження практики за програмою, розробленою кафедрою теорії та методик дошкільної і початкової освіти.

Шкала оцінювання освітньої педагогічної практики

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
67-74	D (задовільно)	задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю доопрацювання матеріалів та усного захисту результатів практики)	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики)		

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

При виконанні завдань програми студент використовує літературу:

- Дитина : освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко [та ін.] ; наук. ред: Г. В. Беленька, М. А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
- Дошкільна освіта : словник-довідник : понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л.Крутий, О.О.Фунтікова. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2010. 2010. 324 с.
- Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.

4. Індивідуальний підхід до дитини і ДНЗ / упор. Л.А.Шик. Харків : Основа, 2010. 176 с.
5. Каньоса Н.Г., Олійник О.М. Методика виховання та розвитку дітей раннього віку : навч.-метод. посіб. // авт.упор. Каньоса Н.Г., Олійник О.М. Київ : Міленіум, 2019. 106 с.
6. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: У 2 ч. : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2006. Ч. 1. 302 с.
7. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля : у 3-х частинах.: навч. посіб. Київ : Слово, 2010. Ч. 2. 360 с.
8. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / Авт.-упор. А.П.Бурова. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 256 с.
9. Організація режимних процесів у ДНЗ / упор. Кірсанова І.Ф. Харків : Основа, 2010. 175 с.
10. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академвидав, 2006. 456 с.
11. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 160 с.
12. Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ : метод. посіб. / Н. Дятленко, А. Гончаренко, А. Шевчук та ін. Київ : Шкільний світ, 2010. 128 с.
13. Управлінська діяльність у системі дошкільної освіти: теорія та практика / упоряд.: К. Л. Крутій, О. М. Байер, З. П. Дорошенко. Запоріжжя : ЛПС ЛТД, 2009. 218 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1.1

Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації (папки)

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
з навчальної педагогічної практики
студентки ІІ курсу ДО1-В19 (ДО1-В19z) групи
спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта
з додатковою спеціальністю Початкова освіта / Спеціальна освіта (Логопедія)
денної (заочної) форми навчання педагогічного факультету
Іваненко Марії Анатоліївни

практики: Кам'янець-Подільський заклад дошкільної освіти комбінованого типу (ясла-садок) № 19 «Калинка» Хмельницької області

Термін практики: з 08 січня 2021 року по 05 березня 2021 року (д.ф.н.)

з 01 лютого 2021 року по 26 лютого 2021 року (з.ф.н.)

Загальна оцінка _____

Керівники практики:

від фахової кафедри _____ П.І.Б.
оцінка підпис

від бази практики _____ П.І.Б.
оцінка підпис

Кам'янець-Подільський
2020

Додаток 1.2

**КАРТКА ОЦІНЮВАННЯ
освітньої педагогічної практики**

№ з/п	Найменування документації	Кількість балів, відведена за завдання	Кількість балів, яку отримав за завдання
	Щоденники психолого-педагогічних спостережень (формату А4 та А5) з практики	25	
	Характеристика розвивального предметно-просторового середовища ЗДО	5	
	Основні документи організації освітнього процесу в групі дітей раннього віку	5	
	Порівняльний аналіз режиму роботи першої та другої молодших груп	5	
	Аналіз спостережень і організація самостійної діяльності дітей	5	
	Аналіз спостережень і організація ігрової діяльності дітей	5	
	Аналіз здоров'язберезувального спрямування роботи ЗДО, розробка система фізичних вправ	5	
	Аналіз спостережень і організація процесу формування культурно-гігієнічних навичок у дітей	5	
	Аналіз спостережень за взаємодією сім'ї й ЗДО у вихованні дітей	5	
	Освітньо-методичне забезпечення виховного процесу в групі раннього віку	5	
	Завдання з дитячої психології	15	
	Захист практики:	15	

	<ul style="list-style-type: none"> • звіт про навчальну педагогічну практику; • доповідь про проходження практики від групи практикантів (з використанням презентації Power Point); • презентація дидактичного посібника з розвитку сенсорики дітей; • вільне оперування даними звітної документації, здатність до педагогічної рефлексії. 	(4 5 5 1)	
--	--	--------------------	--

Додаток 2.1

Зразок оформлення титульної сторінки щоденника практики (формат А5)

Міністерство освіти і науки України
 Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
 Педагогічний факультет

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Навчальна педагогічна практика

студентки Іваненко Марії Анатоліївни

Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта

з додатковою спеціальністю Початкова освіта / Спеціальна освіта (Логопедія)

II курс, група DO1-B19
DO1-B19z

2020/2021 н.р.

Додаток 2.2

Зразок оформлення 2-ї сторінки щоденника практики (д.ф.н.)

Студент _____ Іваненко Марія Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув у _____ Кам'янець-Подільський _____ ЗДО _____ №19
«Калинка» комбінованого типу _____

Печатка «08» _____ січня _____ 2021 року

_____ Директор ЗДО Маленька Н.Г. _____
(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув із _____ Кам'янець-Подільського ЗДО №19 «Калинка» комбінованого типу _____

Печатка «05» _____ березня _____ 2021 року

_____ Директор ЗДО Маленька Н.Г. _____
(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Зразок оформлення 2-ї сторінки щоденника практики (з.ф.н.)

Студент _____ Іваненко Марія Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув у Кам'янець-Подільський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 3 «Теремок» компенсуючого типу Хмельницької області

Печатка «01» лютого 2021_ року

Директор ДНЗ Василенко Г.І.

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув із Кам'янець-Подільського дошкільного освітнього закладу (ясла-садок) № 3 «Теремок» компенсуючого типу Хмельницької області

Печатка «26» лютого 2021_ року

Директор ДНЗ Василенко Г.І.

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Зразок складання календарного графіку проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики								Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Ознайомлення із ЗДО, адміністрацією, педагогічним колективом, дітьми, документацією ЗДО та групи.	+								<i>Виконано</i>
	Ознайомлення з розвивальним предметним середовищем ЗДО.	+								<i>Виконано</i>
3.	Ознайомлення з документацією, яку оформляє вихователь групи раннього віку, вивчення видів обов'язкового планування роботи в ЗДО.	+	+							<i>Виконано</i>
4.	Ознайомлення з режимом роботи групи раннього віку. Виконання порівняльного аналізу режимів роботи першої та другої молодших груп.		+							
	Вивчення освітньо-методичного забезпечення виховного процесу в групі раннього віку. Виконання посібника для розвитку сенсорики у дітей раннього віку.		+							<i>Виконано</i>
	Спостереження за організацією самостійної діяльності дітей раннього віку. Складання власних завдань для самостійної діяльності дитини			+						<i>Виконано</i>
	Спостереження й організація ігрової діяльності дітей. Складання власних ігор і проведення їх у групі.			+						<i>Виконано</i>
	Аналіз здоров'язберігального середовища групи, ЗДО, засобів активного впливу на організм дитини.			+	+					<i>Виконано</i>
	Спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок дітей раннього віку. Складання власної системи ігрових завдань для формування культурно-гігієнічних навичок, проведення їх у групі.				+					<i>Виконано</i>
	Ознайомлення з документами, які регламентують роботу ЗДО з сім'єю. Аналіз форм роботи ЗДО із родиною, які найчастіше використовуються в практиці виховання дітей раннього віку				+					<i>Виконано</i>

Керівники практики:
від університету

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

ПІБ

Додаток 2.4

Зразок
ведення робочих записів у щоденнику (с. 5)
під час проходження освітньої педагогічної практики (д.ф.н.)

08.02. – 09.02/2021р.

Ознайомилась із закладом дошкільної освіти, його основною документацією (статутом, планом роботи ЗДО, режимом дня, офіційним сайтом ЗДО тощо). Вивчила державні документи, які регламентують діяльність ЗДО.

Познайомилася із завідувачем, педагогічним колективом ЗДО, вихователями та дітьми групи, за якою була закріплена на період практики.

2. –11.02/2021р.

Ознайомилась із ознайомлення з розвивальним предметним середовищем ЗДО, зробила висновки про те, чи реалізуються у ньому принципи побудови розвивального середовища, які спрямовані на всебічний розвиток дитини, збереження її здоров'я.

Допомагала в організації всіх режимних процесів. Зробила висновок про високу відповідальність працівників ЗДО за життя і здоров'я дітей.

Сфотографувала окремі фрагменти оформлення групового приміщення, ділянки групи, які найбільшою мірою відповідають вимогам до організації життєдіяльності дітей раннього віку.

12, 15.02. /2021р.

Ознайомилась із наявною у групі документацією, скопіювала її. Склала певні види роботи за завданням викладача-методиста.

Вивчила перспективне і календарне планування на час практики, склала календарний графік проходження практики та узгодила його з вихователем групи, за якою була закріплена на період практики.

Скопіювала режим роботи першої та другої молодших груп. Зробила його порівняльний аналіз, визначила відповідність віковим особливостям дітей.

16.02. – 17.02/2021р.

Вивчаючи освітньо-методичного забезпечення виховного процесу в групі раннього віку, проаналізувала наочні посібники, які найчастіше використовуються в практиці роботи вихователя.

Виготовила посібник з розвитку сенсорики, склала до нього інструкцію.

18. – 19.02/2021р.

Проводила спостереження за організацією самостійної діяльності дітей раннього віку. Обрала одну дитину для спостереження за її діяльністю. Склала власні завдання для самостійної діяльності дитини, за якою проведено спостереження. Результати проведеної роботи описала на картці з завданням.

22. –23.02/2021р.

Провела спостереження й організація ігрової діяльності дітей раннього віку. Склала власні ігри й провела їх у групі. Результати проведеної роботи описала на картці з завданням.

24. – 25.02/2021р.

Проаналізувала здоров'язберігальне середовище групи, ЗДО (гігієнічні умови життя і діяльності, організація раціонального харчування, сну, перебування на свіжому повітрі, а також засоби активного впливу на організм дитини (загартувальні процедури, спеціальні фізичні вправи, гігієнічна гімнастика, режим дня тощо).

Розробила та провела у групі систему фізичних вправ для дітей раннього віку. Результати проведеної роботи описала на картці з завданням.

26.02 – 01.03/2021р.

Провела спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок дітей раннього віку. Склала власну систему ігрових завдань для формування культурно-гігієнічних навичок, проведіть їх у групі. Результати проведеної роботи описала на картці з завданням.

02 – 03/2021р.

Ознайомилася з документами, які регламентують роботу ЗДО з сім'єю. Проаналізувала, які форми роботи ЗДО з сім'єю найчастіше використовуються в практиці виховання дітей раннього віку (колективні, індивідуальні, наочно-

інформаційні). Взяла участь у заході, організованому вихователем із залученням батьків. Сценарій заходу додала до звітної документації.

04 – 05/2021р.

Взяла участь у методичній формі роботи (якщо така тоді була). Опрацювала результати отриманих досліджень з психології. Розробила й описала творчу модель розвивального середовища для дітей раннього віку створила презентацію про проходження навчальної педагогічної практики

Зразок

ведення робочих записів у щоденнику (с. 5)

під час проходження освітньої педагогічної практики (з.ф.н.)

01 – 02 лютого 2021 року

Ознайомилась із закладом дошкільної освіти, його основною документацією (статутом, планом роботи ЗДО, режимом дня, офіційним сайтом ЗДО тощо). Вивчила державні документи, які регламентують діяльність ЗДО.

Познайомилась із завідувачем, педагогічним колективом ЗДО, вихователями та дітьми групи, за якою була закріплена на період практики.

03 – 04 лютого 2021 року

Ознайомилась із ознайомлення з розвивальним предметним середовищем ЗДО, зробила висновки про те, чи реалізуються у ньому принципи побудови розвивального середовища, які спрямовані на всебічний розвиток дитини, збереження її здоров'я.

Допомагала в організації всіх режимних процесів. Зробила висновок про високу відповідальність працівників ЗДО за життя і здоров'я дітей.

Сфотографувала окремі фрагменти оформлення групового приміщення, ділянки групи, які найбільшою мірою відповідають вимогам до організації життєдіяльності дітей раннього віку.

05, 8 лютого 2021 року

Ознайомилась із наявною у групі документацією, скопіювала її. Склала певні види роботи за завданням викладача-методиста.

Вивчила перспективне і календарне планування на час практики, склала календарний графік проходження практики та узгодила його з вихователем групи, за якою була закріплена на період практики.

Скопіювала режим роботи першої та другої молодших груп. Зробила його порівняльний аналіз, визначила відповідність віковим особливостям дітей.

09 – 10 лютого 2021 року

Вивчаючи освітньо-методичного забезпечення виховного процесу в групі раннього віку, проаналізувала наочні посібники, які найчастіше використовуються в практиці роботи вихователя.

Виготовила посібник з розвитку сенсорики, склала до нього інструкцію.

11 січня – 12 лютого 2021 року

Проводила спостереження за організацією самостійної діяльності дітей раннього віку. Обрала одну дитину для спостереження за її діяльністю. Склала власні завдання для самостійної діяльності дитини, за якою проведено спостереження. Результати проведеної роботи описала на картці з завданням.

15 – 16 лютого 2021 року

Провела спостереження й організація ігрової діяльності дітей раннього віку. Склала власні ігри й провела їх у групі. Результати проведеної роботи описала на картці з завданням.

17 – 18 лютого 2021 року

Проаналізувала здоров'язберігальне середовище групи, ЗДО (гігієнічні умови життя і діяльності, організація раціонального харчування, сну, перебування на свіжому повітрі, а також засоби активного впливу на організм дитини (загартувальні процедури, спеціальні фізичні вправи, гігієнічна гімнастика, режим дня тощо).

Розробила та провела у групі систему фізичних вправ для дітей раннього віку. Результати проведеної роботи описала на картці з завданням.

19, 22 лютого 2021 року

Провела спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок дітей раннього віку. Склала власну систему ігрових завдань для формування культурно-гігієнічних навичок, проведіть їх у групі. Результати проведеної роботи описала на картці з завданням.

23 – 24 лютого 2021 року

Ознайомила з документами, які регламентують роботу ЗДО з сім'єю. Проаналізувала, які форми роботи ЗДО з сім'єю найчастіше використовуються в практиці виховання дітей раннього віку (колективні, індивідуальні, наочно-інформаційні). Взяла участь у заході, організованому вихователем із залученням батьків. Сценарій заходу додала до звітної документації.

25 – 26 лютого 2021 року

Взяла участь у методичній формі роботи (якщо така тоді була). Опрацювала результати отриманих досліджень з психології. Розробила й описала творчу модель розвивального середовища для дітей раннього віку створила презентацію про проходження навчальної педагогічної практики

Додаток 2.5

***Зразок написання відгуку і оцінки роботи студента на практиці
(для вихователя або особи, яка оцінювала проходження практики
студентом)***

Студентка Іваненко Марія Анатоліївна згідно з програмою освітньої педагогічної практики в ЗДО опрацювала документацію, яка регламентує роботу ЗДО, познайомила з педагогічним колективом, вихователем старшої групи Б «Сонечко», до якої була прикріплена.

Практикантка виявила належну психолого-педагогічну підготовку, методичну компетентність, сформованість особистісних якостей, необхідних вихователіві дітей раннього та молодшого дошкільного віку.

Проведенні нею форми організації життєдіяльності дітей визначалися чіткою спланованістю, умінням зацікавити дітей, ілюструванням власноруч виготовленими навчальними посібниками, мовленнєвим матеріалом.

Варта уваги здатність студентки кваліфіковано організовувати ігрову діяльність, проводити роботу, спрямовану на збереження здоров'я дітей, налагоджувати контакти з батьками, підтримувати дисципліну.

Студентка старанна, тактовна, сумлінна, толерантно сприймала зауваження керівника, методиста ЗДО та вихователя.

Зарекомендувала себе професійним молодим спеціалістом.

Рекомендована оцінка – _____ *Ясніцька О.П.*
(відмінно, добре, задовільно) (підпис) (ПІБ особи, яка писала відгук)

Керівник практики від підприємства, організації, установи

_____ *Маленька Н.І.*
(підпис) (прізвище та ініціали)

На останній сторінці щоденника практики роблять записи керівники практики:

- з дитячої психології;
- від фахової кафедри університету.

Примітка: студент *не заповняє* поля сторінки щоденника, де є:

1. Відгук й оцінка роботи студента на практиці (с. 9).
2. Висновки керівників практики з дитячої психології та від фахової кафедри університету про проходження практики (с. 11).

Додаток 3.1

Зразок оформлення титульної сторінки щоденника психолого-педагогічних спостережень з практики (формат А4)

ЩОДЕННИК

психолого-педагогічних спостережень
 з навчальної педагогічної практики
 студентки II курсу ДО1-В19 (ДО1-В19z) групи
 спеціальності 012 Дошкільна освіта
 за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта
 з додатковою спеціальністю Початкова освіта / Спеціальна освіта (Логопедія)
 денної (заочної) форми навчання педагогічного факультету
 Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Іваненко Марії Анатоліївни

Практики: Кам'янець-Подільський заклад дошкільної освіти № 19 «Калинка» комбінованого типу Хмельницької області

Термін практики: з 08 січня 2021 року по 05 березня 2021 року (д.ф.н.)
 з 01 лютого 2021 року по 26 лютого 2021 року (з.ф.н.)

Загальна оцінка _____

Керівники практики:

з дитячої психології _____ Дорофей С.В. або Столяренко О.Б.

від фахової кафедри університету _____ Ватаманюк Г.П. або Гордійчук М.С.

від бази практики – _____ П.І.Б. завідувача або методиста

Додаток 3.2

**Зразок оформлення записів
 з психолого-педагогічних спостережень студентів у щоденнику (формат
 А4)**

Дата	Зміст роботи	Самоаналіз та самооцінка діяльності
08.02.2021 (д.ф.н.); 01.02.2021 (з.ф.н.)	І половина дня 1. Прийом дітей	Прийом відбувався в приміщенні, яке було заздалегідь підготовлене, кімната провітрена, чиста, іграшки, навчальні посібники тощо приведені в порядок. Під час прийому відбувалася коротка бесіда з батьками, де давались слушні поради, побажання стосовно розвитку їхньої дитини. Окрім бесіди з батьками відбувалася й індивідуальна робота з окремими дітьми (Петренко Софією, Власюком Денисом,...), які порушували правила поведінки.

		<p>Приєм дітей відбувся на належному рівні. Методи та прийоми у роботі з дітьми та батьками були використані вдало...</p>
	2. Ранкова гімнастика	<p>Ранкова гімнастика була проведена згідно з розкладом. Заздалегідь мною була проведена Підготовча робота, підібрані для кожної дитини атрибути (м'ячі, гімнастичні палиці), музичне оформлення. Завдяки цьому діти чітко виконували рухи під музику, мали гарний настрій та позитивні емоції. Кількість вправ та рухів, а також фізичне навантаження відповідало віковим особливостям дітей. Комплекс вправ ранкової гімнастики: Ходьба в колоні по одному на носочках, у напівприсіданні з переходом з носочка на п'ятку. Біг. Шикуння в три колони. Вправи ВП.: сидячи на підлозі, ноги нарізно, руки на поясі, м'яч біля правої ноги. Раз. Нахил вперед, прокотити м'яч до лівої ноги. Два - прокотити м'яч до правої ноги- / Повторити 3 рази і т.д.</p>
	3. Сніданок	<p>Сніданок відбувався відповідно до розкладу. Насамперед була здійснена підготовка дітей до прийому їжі (організація гігієнічних процедур, зовнішній вигляд дітей, настрій). Сервіровка стола та естетичний вигляд страв сприяли гарному апетиту дітей. Під час обіду зверталася особлива увага на культуру поведінки дітей за столом та навички користування столовим приладдям. Враховувалися також індивідуальні особливості дітей (несприймання деяким дітьми тих чи інших страв).</p>
	4. Ігри	<p>Дітям були запропоновані такі рухливі ігри: «Жабки», «Якої квітки не стало», «Пташка і пташенята». Кожна з ігор мала свою дидактичну мету: «Жабки» - удосконалити стрибки дітей на двох ногах, «Якої квітки не стало» - закріпити знання назв кімнатних рослин, «Пташка і пташенята» - розвинути увагу, кмітливість. У ході ігор можна було спостерігати взаємоповагу дітей один до одного. При доборі ігор враховувався рівень розвитку дітей та їх вікових особливостей, а також індивідуальні особливості дітей (працелюбність, доброзичливість, волелюбність, активність тощо). Чітке та зрозуміле пояснення спонукало дітей до активності, зацікавленості.</p>

	5. Заняття	Аналізуючи, проведені мною заняття, слід зауважити, що заняття дітям сподобалися, мета була досягнута. Але в подальшому необхідно звернути увагу на мовлення (інтонаційна виразність, відповідність літературним нормам а також чіткість та зрозумілість під час пояснення). А також на організаційні моменти (тривалість, прийоми активізації дітей).
	6. Прогулянка	У ході прогулянки діти гралися у рухливій грі: ... . їх метою було удосконалити ходьбу, стрибки, а також здійснювати розвиток уваги, спостережливості, виховати старанність, охайність, працелюбність. Також прогулянка включала дослідне завдання, під час якого діти досліджували сліди на снігу, доводили правильність свого міркування, робили умовисновки. На завершення була проведена бесіда на тему: «Пішохідний перехід». Діти мали змогу перевірити та закріпити свої знання. Вони виявляли інтерес та зацікавленість, уважно слухали, відповідали на запитання, виконували мої вказівки та прислуховувалися до порад.
	7. Обід	Перед обідом були організовані гігієнічні процедури, звернена увага на належний вигляд перед прийомом їжі, повторено правила поведінки за столом. У подальшому слід звернути увагу на такі аспекти: вміння донести страву (нелюбиму, нову); вміння звернути увагу дітей на смачно приготовлену їжу, її зовнішній вигляд;...

За таким зразком ведуться записи у щоденнику про проведену роботу у II-гу половина дня.

Додаток 4

Зразок оформлення титульної сторінки звіту

ЗВІТ

студентки II курсу ДО1-В19 (ДО1-В19z) групи
спеціальності 012 Дошкільна освіта

за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта
з додатковою спеціальністю Початкова освіта / Спеціальна освіта (Логопедія)

денної (заочної) форми навчання педагогічного факультету
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Іваненко Марії Анатоліївни

про проходження навчальної педагогічної практики
в Кам'янець-Подільському закладі дошкільної освіти №19 «Калинка»
комбінованого типу Хмельницької області
з 08 січня 2021 року по 05 березня 2021 року (д.ф.н.)

з 01 лютого 2021 року по 26 лютого 2021 року (з.ф.н.)

ки практики:

Ватаманюк Г.П. або Гордійчук М.С.

ої психології _____ Дорофей С.В. або Столяренко О.Б.

Кам'янець-Подільський
2021

Звіт пишеться за такою схемою:

1. Загальна характеристика ЗДО: його повна назва, адреса, прізвища й ініціали завідувача, методиста, вихователів групи, їхня освіта, фах. Матеріальна база закладу, її відповідність вимогам до предметно-розвивального середовища сучасного ЗДО.

Освітньо-методична забезпеченість педагогічного процесу: наявність у методичному кабінеті та в групі бібліотеки методичної літератури, фахових періодичних видань, посібників, виданих членами педагогічного колективу дитячого садка, комп'ютерів, книг для дітей, роздаткового матеріалу, іграшок тощо.

Освітній напрям, технологія, яка є провідною в діяльності ЗДО.

Звіт про самостійне виконання обов'язків вихователя групи дітей раннього (молодшого дошкільного) віку.

Вказати кількість проведених пробних та залікових форм організації життєдіяльності дітей, їх оцінки.

Звіт про виконану організаційно-методичну роботу. Короткий опис результатів психолого-педагогічних спостережень. Результати науково-дослідницької роботи.

Самоаналіз та самооцінка своєї діяльності. У цьому пункті звіту спробуйте дати відповіді на запитання:

Які успіхи під час практики для Вас є особливо важливими? З чим вони пов'язані?

Яке завдання було для Вас найважчим (легким), цікавим (нецікавим)?

Які труднощі виникли у Вас під час практики? З чим Ви їх пов'язуєте: з браком теоретичних знань, несформованістю практичних умінь, неготовністю мотиваційної, емоційної сфер (або інше)?

Яку найголовнішу інформацію в контексті професії вихователя Ви особисто для себе отримали за час практики?

Чи готові Ви працювати за обраною спеціальністю? Що особисто Вам дала практика, чого нового Ви навчилися?

Чи були в процесі практики умови для самостійної діяльності, для прояву Вашої індивідуальної позиції?

Чи виправдалися очікування, які Ви пов'язували з практикою? Чи вдалося Вам реалізувати свої задуми, план роботи?

Власна оцінка результатів проведеної роботи. Ваші побажання щодо теоретичної підготовки до практики та її організації.

Після основного тексту звіту нижче пишеться:

Студент-практикант _____

М.А.Іваненко

Додаток 5

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом від _____ 2021 р. № _____

ІНСТРУКЦІЯ № 111
з охорони праці та безпеки життєдіяльності
для здобувачів вищої освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка,
які направляються для проходження практики

1. Загальні положення

1.1. Інструкція визначає вимоги з охорони праці та безпеки життєдіяльності для здобувачів вищої освіти, які направляються для проходження практики.

1.2. Практика здобувачів вищої освіти є обов'язковою складовою освітнього процесу в університеті та проводиться на визначених підприємствах, організаціях, установах – базах практики, які відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

1.3. Здобувачів вищої освіти направляють на практику на підприємства, організації, установи, з якими укладено договір на проведення практики.

1.4. Виконання вимог правил з охорони праці та безпеки життєдіяльності здобувачами вищої освіти під час проходження практики є обов'язковим.

1.5. До початку практики керівники практики від кафедр обстежують робочі місця здобувачів вищої освіти-практикантів.

1.6. Обов'язковою умовою допущення здобувачів вищої освіти до проходження практики є проходження ними інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності з відповідним документальним оформленням.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Здобувач вищої освіти-практикант до початку практики:

- отримує від керівника практики консультацію щодо оформлення всіх необхідних документів;
- отримує номер телефону керівника практики від кафедри для повідомлення в разі виникнення нестандартної ситуації;
- своєчасно прибуває на базу практики.

2.2. Здобувачу вищої освіти-практиканту створюють безпечні умови праці для проходження практики. У перший день практики здобувач вищої освіти-практикант на базі проходження практики прослуховує вступний інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, первинний інструктаж на робочому місці (з обов'язковим оформленням у відповідних журналах реєстрації інструктажів) та неухильно їх дотримується.

2.3. Під час проходження практики, в процесі виконання будь-яких робіт та під час перебування на території бази практики здобувач вищої освіти-практикант дбає про особисту безпеку та здоров'я, безпеку та здоров'я оточуючих людей.

2.4. Перед початком роботи здобувач вищої освіти оглядає своє робоче місце, звільняє його від зайвих предметів, звертає увагу на небезпечні фактори.

3. Вимоги безпеки під час проходження практики

3.1. Здобувач вищої освіти-практикант виконує винятково завдання, які передбачені програмою практики.

3.2. У разі притягнення здобувача вищої освіти-практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно повідомити про це керівника практики від кафедри.

3.3. Під час проходження практики **ЗАБОРОНЕНО**:

- порушувати правила внутрішнього трудового розпорядку бази практики;
- залишати робоче місце без дозволу керівника практики від бази практики, керівника практики від кафедри;
- відволікати від роботи працівників установи, які його оточують;
- у разі встановлення порушень вимог охорони праці в службовому приміщенні розпочинати чи продовжувати роботу до усунення небезпеки, якщо це загрожує життю та здоров'ю, обов'язково повідомити про це керівника бази практики;
- під час виникнення несправності обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно їх ремонтувати, натомість потрібно негайно повідомити

безпосереднього керівника бази практики та припинити роботу до усунення недоліків; заборонено виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці.

3.4. Здобувач вищої освіти-практикант зобов'язаний:

- дотримуватися дисципліни праці; берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники тощо; виконувати вимоги охорони праці, пожежної безпеки, передбачені відповідними правилами, інструкціями, наказами, розпорядженнями; тримати в порядку та чистоті своє робоче місце, не порушувати санітарні правила у приміщеннях; утримуватись від дій, які заважають іншим працівникам виконувати свої обов'язки;
- повідомляти керівника закладу/бази практики про всі недоліки, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, небезпеку виникнення травм при експлуатації обладнання, інструментів тощо);
- вжити екстрених заходів за погіршення стану здоров'я вихованця /здобувача вищої освіти (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа та ін.) (у разі проходження практики в закладах освіти), надати йому необхідну першу(долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;
- дбати про особисту безпеку, повідомляти про погіршення стану власного здоров'я під час проходження практики.

4. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

4.1. Негайно припинити роботу та повідомити керівника практики від бази практики в разі:

- погіршення особистого стану здоров'я, отримання травми;
- виникнення пожежі;
- виникнення несправностей у роботі приладів та обладнання, що використовуються для виконання завдань практики;
- вимкнення електроенергії;
- появи запаху газу тощо.

4.2. Для усунення аварійної ситуації здобувач вищої освіти-практикант виконує вказівки керівника робіт/керівника практики від бази практики, якщо це не призведе до погіршення стану його здоров'я.

5. Вимоги безпеки після закінчення роботи

5.1. Привести в порядок своє робоче місце та передати його керівнику практики від бази практики.

5.2. Після закінчення терміну практики звітувати про виконання програми та індивідуального завдання керівникові практики від бази практики.

РОЗРОБИЛА

Завідувач практики університету

Л.М. Римар

ПОГОДЖЕНО

Завідувач відділу охорони праці
і техніки безпеки

О.Г. Чорна

Провідний фахівець юридичного сектора

Л.В. Гріх

Додаток 6

**ОРІЄНТОВНА ІНСТРУКЦІЯ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ
ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ № 55
від 06.02.2015 року.**

1. Загальні положення

- a. Педагогічні працівники дошкільного навчального закладу відповідають за охорону життя і здоров'я вихованців групи, в якій вони працюють, забезпечують їх виховання навчання та розвиток.
- b. Працівники повинні знати правила пожежної безпеки і вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння (вогнегасниками).
- c. Працівники повинні мати навички в наданні першої (долікарської) допомоги; у разі захворювання дитини чи при нещасному випадку необхідно негайно викликати медичного працівника.
- d. Про виявлені несправності обладнання, устаткування, пристрої, інші небезпечні прояви та нещасні випадки, які трапилися в дошкільному закладі, працівники повинні повідомити керівника дошкільного закладу.

2. Вимоги безпеки праці перед початком роботи

Вимоги безпеки для педагогічних працівників

- a. Оглянути ігрову кімнату чи ігровий майданчик з метою усунення виявлених небезпечних для дітей чинників.
- b. Перед проведенням прогулянок або екскурсій в природу заздалегідь приготувати питну воду у закритій посудині та аптечку першої допомоги.

3. Вимоги безпеки під час роботи

Вимоги безпеки для педагогічних працівників та помічників вихователів у приміщенні дошкільного закладу

- a. Постійно стежити за станом обладнання, вживати заходів щодо усунення несправностей.
- b. Бути уважними до дітей – не залишати їх без нагляду.
- c. Подавати дітям їжу з кухні трохи охолодою.
- d. Подавати їжу з кухні в закритому посуді з маркуванням щодо груп, щодо страв і в той час, коли в коридорах та на сходах немає дітей.
- e. Не залучати дітей для одержання їжі з кутні та роздачі гарячих страв під час чергування в групі.

- f. Під час прийому їжі стежити, щоб діти правильно користувалися столовими приборами, попереджати їх про можливі опіки гарячою їжею.
- g. Для пиття дітям давати тільки кип'ячену воду і в індивідуальних чашках, зберігати її в чистій закритій посудині; в літній період стежити, щоб вода не була холодною.
- h. Мити столовий та чайний посуд лише за відсутності дітей.
- i. Під час використання технічних засобів навчання дотримуватися інструкцій щодо їх експлуатації та правил електробезпеки: вмикати їх у мережу лише сухими руками, стежити за відповідністю показників напруги в електромережі, користуватися справними електроприладами, розетка ми, вимикачами.
- j. Не залишати ножиці, голки, ліки, сірники, мийні засоби та інші небезпечні для здоров'я дітей предмети, тримати їх у зачиненій шафі в недоступному для дітей місці; ножиці для занять мають бути з тупими кінцями.
- k. Під час проведення занять стежити за правильною поставою вихованців: вони повинні рівно тримати корпус, сидіти глибоко на стільці, ступні ніг спираються на підлогу, відстань від очей до поверхні столу – 30-40 см.
- l. Супровід дітей на заняття до спортивної зали, комп'ютерної зали, в кабінет для занять іноземними мовами тощо мають виконувати особи, які проводять заняття.
- m. З метою запобігання занесенню інфекцій не передавати з одного дошкільного закладу в другий для тимчасового користування святкові костюми тощо.
- n. Негайно ізолювати дитину, яка захворіла в дошкільному закладі.

Вимоги безпеки для педагогічних працівників та помічників вихователів на ігровому майданчику, ділянці

- o. Під час виходу дітей із приміщення вихователь повинен іти першим, помічник вихователя – останнім з метою забезпечення нормального руху дітей сходами. Першу групу готових до прогулянки дітей виводить вихователь і чекає з дітьми біля виходу з будинку, інших одягає й супроводжує помічник вихователя. Не дозволяється відправляти дітей на майданчик, з групи і в групу з майданчика без супроводу дорослого.
- p. Під час проведення прогулянок забезпечити умови для вільних ігор, вправ на бумі, драбинках тощо з обов'язковою підтримкою дітей, систематично стежити за міцністю кріплення фізкультурного обладнання (у спортивній залі і на майданчику) та за правильною обробкою дерев'яних приладів.
- q. Під час прогулянки весь час тримати в полі зору всіх дітей, збираючись у зворотний шлях, перевірити їх наявність; вихователь повинен йти позаду, щоб бачити всіх дітей, в першій парі ставити найбільш організованих дітей.
- r. Відправляючись на екскурсію, прогулянку за межі дошкільного закладу, вихователь зобов'язаний знати кількість дітей, яких він бере з собою; якщо в дошкільному закладі залишаються деякі діти з групи, їх передають під відповідальність одного з педагогічних працівників дошкільного закладу (за вказівкою керівника дошкільного закладу).
- s. У разі виходу на прогулянку з дітьми за межі дошкільного закладу треба мати не менше двох працівників, причому необхідно дотримуватися правил дорожнього руху; в разі переходу вулиці слід зупинити дітей біля переходу, вихователю або помічнику вихователя — стати з червоним прапорцем на проїжджій частині дороги, що буде сигналом для припинення руху транспорту. Після повної зупинки транспорту діти переходять вулицю з вихователем, помічник вихователя переходить вулицю останнім. Об'єднувати групи (більше двох) не дозволяється
- t. Не допускати прогулянок-екскурсій дітей поблизу доріг з інтенсивним рухом транспорту, а також трамвайних, залізничних колій.
- u. Під час проведення занять на ділянці дошкільного закладу, у куточку природи стежити, щоб діти не вживали без дозволу вихователя або помічника вихователя як їжу рослини (ягоди, трави), гриби; на ділянці, у куточку природи не повинно бути отруйних рослин, ягід, а також рослин з колючим і гострим листям та пледами.

- v. Під час перебування на території дошкільного закладу стежити, щоб діти не виходили за межі дитсадка. Хвіртка має завжди бути замкнена, вхідні двері дошкільного закладу зачинені на засув на висоті, не доступній для дитини.
- w. Стежити, щоб у літній час діти мали легкі головні убори для уникнення перенагрівання, сонячні ванни проводити лише за призначенням і під наглядом медичного працівника
- x. Під час купання дітей у природних водоймах перевіряти місця купання; дозволяється купання у неглибоких річках та водоймах, при цьому групу дітей 25-30 осіб супроводжують не менше двох дорослих, один із них — обов'язково вихователь. Водночас у воді має знаходитися 3-5 дітей у супроводі дорослого, решта дітей залишаються на березі під наглядом іншого дорослого.

4. **Вимоги безпеки після закінчення роботи**

Вимоги безпеки для педагогічних працівників

- a. Вимкнути всі технічні засоби з електромережі, перевірити стан приміщення, передаючи зміну іншому педагогічному працівникові, поінформувати його про кількість дітей за журналом обліку та про стан їх здоров'я, а також про стан обладнання в груш.

5. **Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях**

- a. У разі будь-якої аварійної ситуації працівник повинен негайно повідомити відповідні органи і керівника дошкільного закладу.
- b. Якщо електроенергію відключено, терміново вимкнути все електрообладнання, яке перебуває в роботі, підключення його здійснювати тільки після вмикання напруги електромережі, яка відповідає нормам.
- c. У разі витікання газу в газовій мережі перекрити головний кран газу, викликати аварійну службу газу і сповістити керівника дошкільного закладу.
- d. На випадок аварії в системі водопостачання чи каналізації терміново перекрити крани водопостачання, викликати аварійну службу водоканалу і сповістити керівника дошкільного закладу.

На випадок пожежі (чи загоряння) необхідно:

- e. вжити заходів щодо евакуації із приміщення відповідно до плану евакуації, у разі потреби звернутися по допомогу до інших працівників;
- f. негайно повідомити пожежну охорону за телефоном 101;
- g. сповістити керівника дошкільного закладу чи особу, яка його заміщує;
- h. приступити до ліквідації загоряння відповідно до Інструкції з пожежної безпеки в дошкільному закладі;
- i. у випадку травмування дітей або працівників дошкільного закладу звернутися до медпрацівника або в разі необхідності викликати швидку допомогу.

Додаток 7

ЗАВДАННЯ З ДИТЯЧОЇ ПСИХОЛОГІЇ для виконання студентами під час проходження навчальної практики у групах раннього віку ЗДО

Ранній вік є одним із основних у житті дитини і багато в чому визначає її майбутній психологічний розвиток. Особливе значення цього віку пояснюється тим, що він

безпосередньо пов'язаний із такими фундаментальними досягненнями дитини як прямоходіння, мовне спілкування, предметна діяльність. *Прямоходіння* забезпечує дитині широку орієнтацію в просторі, постійне надходження необхідної для її розвитку нової інформації. *Мовне спілкування* дозволяє дитині засвоювати знання, формувати необхідні уміння і навички і за допомогою дорослого, який ними володіє, швидко прилучитись до людської культури. *Предметна діяльність* безпосередньо розвиває здібності дитини, призводить до оволодіння способом використання предмету, до узагальнення способу і виникнення ігрової дії, яка цей спосіб зображає. Кожний із цих факторів незамінний, а усі вони, разом узяті, достатні для різнобічного і повноцінного психічного розвитку маленької людини.

I. Проведення спостереження

А) Провести спостереження за одним з об'єктів **(на вибір)**:

- Прояви волі дитини раннього віку
- Предметна гра дітей раннього віку
- Прояви темпераменту дитини раннього віку
- Прояви пізнавальної активності дитини раннього віку
- Взаємодія дитини раннього віку з ровесниками
- Трудова діяльність дитини раннього віку
- Продуктивна діяльність дитини раннього віку
- Побутова діяльність дитини раннього віку

Б) Оформити протокол спостереження за наступною формою:

Дата проведення _____ Місце проведення _____ Тривалість спостереження (30-40 хв.)

Об'єкт спостереження (певне психічне явище) _____

Мета спостереження _____

Дані про дитину, яку спостерігають (вік, стать, сімейне положення) _____

Зміст спостереження _____

Висновок про рівень розвитку спостережуваного психічного явища у дошкільника з рекомендаціями щодо його формування _____

Наприклад, пункт протоколу «зміст спостереження» за грою дітей може бути таким:

Фрагмент спостереження за ігровою діяльністю дітей раннього віку. Аня К. (Зр. 2 міс.), Сергій Р. (Зр. 1 міс.), Оля Т. (Зр. 3 міс.) підійшли до ігрового куточка.

Аня: (Підійшла до Сергія і Олі Звертається до них) Давайте гратись у сім'ю. Я буду мама. (Бере їх за руки і веде до столика. Оля і Сергій сідають за столик.)

Аня: А тепер вставляйте мити руки. (Оля і Сергій піднімаються. Аня імітує миття рук: спочатку „миє” руки Сергію, потім Олі.)

Сергій: Все, давайте їсти. (Сідає за стіл. Аня ставить перед ним лялькові тарілки. Оля йде до куточка, де розташована „Лікарня”. Аня відвертається від Сергія, йде до Олі. Оля бере коробочку з полицки.)

Аня: Віддай мені, я медсестра. Я умію робити укол, а ти ні. (Забирає коробку, Оля не віддає.)

Оля: Пусти, я Тетяні Іванівні скажу! (Плаче, кричить) Віддай!

II. Розроблення психолого-методичних матеріалів для роботи з дітьми, їх батьками.

1. Скласти пам'ятку (10-12 положень) «Про основні закономірності психічного розвитку у ранньому дитинстві» у варіантах (за вибором студента): а) для вихователя; б) для батьків.
2. Скласти пам'ятку для батьків „Як забезпечити емоційне благополуччя дитини”.
3. Скласти анкету для батьків (10-15 запитань) на вивчення побутової (трудової, ігрової, продуктивної) діяльності їх дітей.

До розроблених матеріалів підготувати «Пояснювальну записку», в якій визначити можливі цілі та ситуації застосування своєї розробки,

III. Робота з предметними матеріалами у процесі розвитку психічних властивостей дитини раннього віку.

Виготовити наочний матеріал для виявлення рівня сенсорного розвитку дитини раннього віку - наприклад, для завдань „Залатай килимок”, „Знайди найбільший і найменший предмет”, „Чарівна торбинка”, „Шум”.

До предметних матеріалів додається «Пояснювальна записка», де студент повинен вказати вік дитини, сформулювати приблизну інструкцію до завдання; вказати, у чому полягає його правильне розв'язання та як допомогти дитині, якщо вона помиляється; розкрити значення завдання для розвитку психічних властивостей дитини.

Провести роботу з дитиною, використовуючи виготовлений матеріал; хід роботи записати у наступній формі:

1. Ім'я дитини, її вік, стать.
2. Фотографічний запис етапів роботи з дитиною:
  - Пред'явлення інструкції та її сприймання дитиною;
  - Характер виконання дитиною інструкції;
  - Опис допомоги, яка надавалась дитині при виконанні завдання.
3. Висновок про рівень розвитку психічної властивості дитини, необхідної для виконання нею завдання. За якими ознаками ходу виконання завдання це можна визначити?

IV. Вивчення сформованості навичок самообслуговування.

Провести спостереження за дитиною раннього віку під час виконання режимних процесів (умивання, приймання їжі, одягання і роздягання). Оформити протокол спостереження (див. пункт 1). Отримані протоколи спостереження проаналізувати за схемою:

I. Умивання.

1. Як користується водою, милом, рушником, чи не пропускає окремі дії, чи зберігає правильну їх послідовність.
2. Як реагує на те, що інші діти порушують правильну послідовність дій (звертається до дорослого, робить зауваження самостійно).
3. Рівень усвідомленості умивання, миття рук (діє за власною ініціативою, чи за вказівкою дорослого).

II. Приймання їжі.

1. Як користується столовими приборами (у якій руці тримає, чи уміє користуватись тощо).
2. Охайність під час їжі.
3. Як закінчує їжу (чи дякує дорослим, чи прибирає стілець тощо).

III. Одягання і роздягання.

1. Правильна чи ні послідовність дій дитини.
2. Чи потребує допомоги дорослого. Як і коли звертається по допомогу до дорослих або одноліток.
3. Охайність під час одягання (чи помічає недоліки у власному одязі і одязі інших дітей і як усуває їх).
4. Як складає одяг.
5. Рівень сформованості бережливого ставлення до одягу (як виявляється).

Використовуючи отримані дані, зробити висновок про сформованість навичок самообслуговування у дитини раннього віку.

РОБОТА З ЛІТЕРАТУРОЮ

При виконанні завдань студент використовує літературу з посиланням на використані джерела:

1. Бех І. Д. Виховання особистості. Київ : Либідь, 2013. 344 с.
2. Варій М.Й. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
1. Вікова психологія / За ред. Г.С.Костюка. Київ : Рад. школа, 1976. 272 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. Київ: Просвіта, 2001. 416 с
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. пос. Київ : Академвидав, 2014. 352 с.
4. Дуткевич Т.В., Яцюк В.А. Вікова і педагогічна психологія (курс лекцій та практикум): Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський, 2005, С.45-47.
5. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія (курс лекцій і практикум): Навчальний посібник. Київ : Центр учбової книги, 2010. 320 с.
6. Заброцький М.М. Основи вікової психології: навч. посібник. Тернопіль: навчальна книга Богдан, 2005.112 с.
7. Люблинська Г.О. Дитяча психологія. Київ : Вища школа, 2014. 354 с.
8. Максименко С.Д. Методи дослідження особистості // Практична психологія і соціальна робота. 2004. №7.
9. Основи психології / За заг. ред. Киричука О. В., Роменця В. А. Київ : Либідь, 1995.630 с.
10. Павелків Р.В. Розвиток моральної свідомості та самосвідомості у дитячому віці Рівне: Волинські обереги, 2004. 247 с.
11. Савчин М. В.Педагогічна психологія. Дрогобич: Відродження, 2008. 142 с.
12. Семиченко В.А.Психологія педагогічної діяльності : навч.посіб. Київ : Вища школа, 2014. С. 249. 251.
13. Столяренко О.Б. Психологія: Практикум. Навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори – 2006», 2012. 224 с.
14. Столяренко О.Б. Психологія особистості. Навч.посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
15. Столяренко О.Б., Чайковська О.М. Вікова психологія: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. 252 с.

Також використовуються періодичні видання: «Дошкільне виховання», «Обдарована дитина», «Практична психологія та соціальна робота».